

Lungeorm

Dyrlæge Randi Worm
Den 27. november 2025

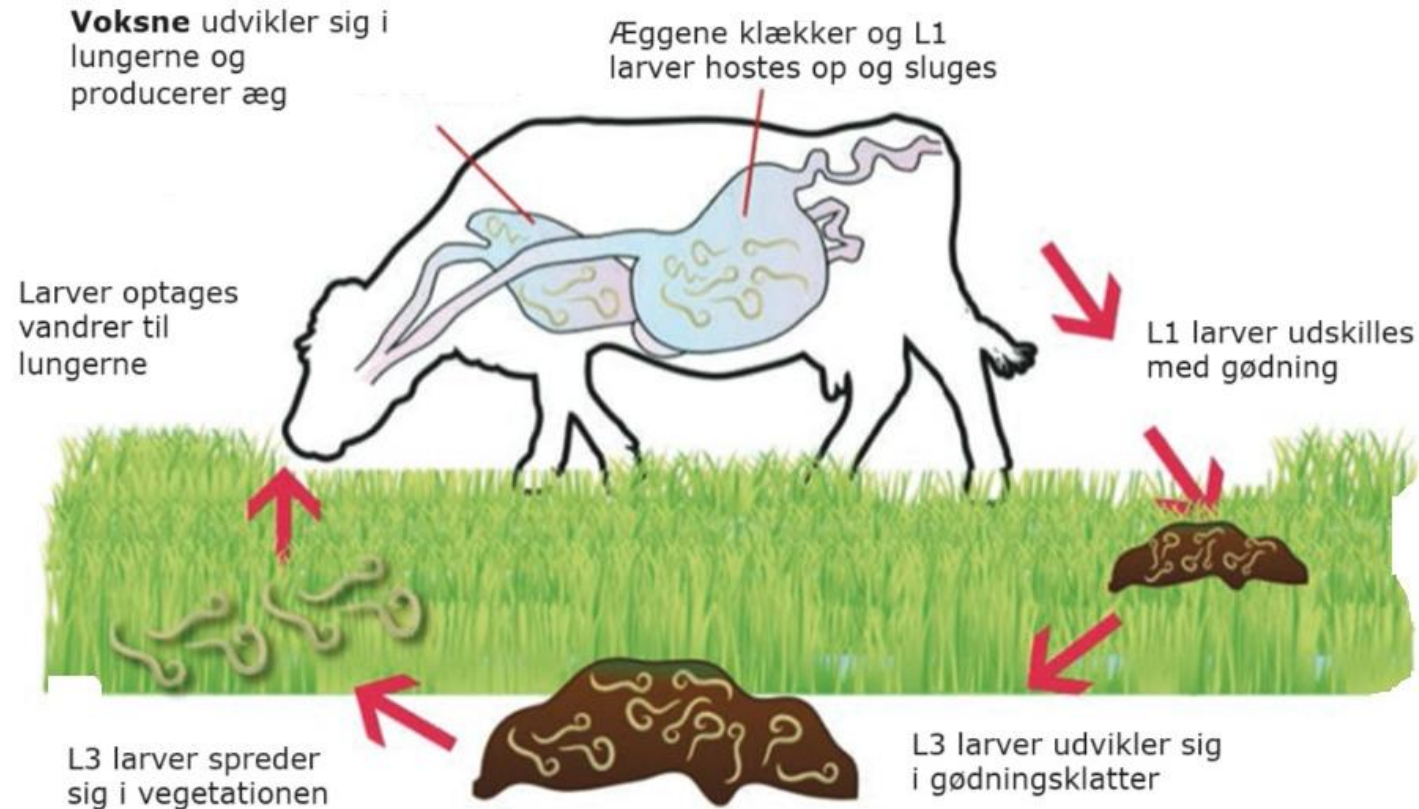
STØTTET AF
Kvægafgiftsfonden

Målet for projektet

- Raske dyr uden udfordringer med parasitter
 - Ingen brug af antiparasitære midler
 - God tilvækst på græs
-
- Hvordan når vi derhen?

Lungeorms livscyklus

Smitte

I geografisk afgrænsede områder vil smitte hele tiden være tilstede fra år til år på 2 måder:

- Overvintret L3 lungeormelarver
- Overvintret smitte i dyr

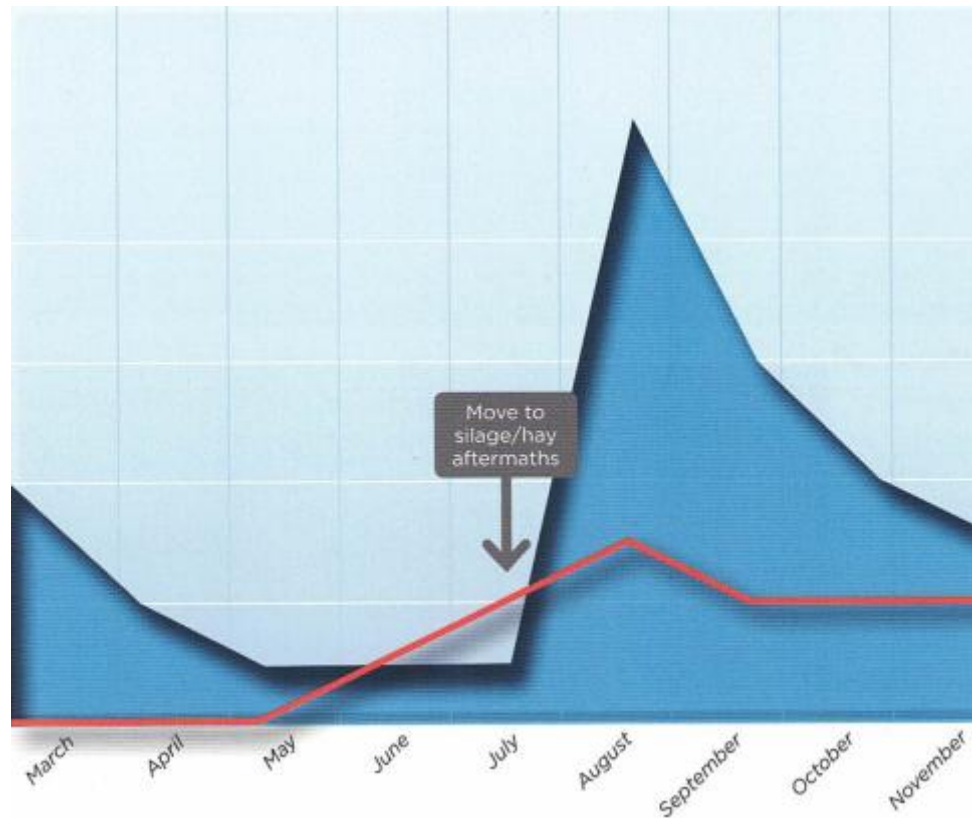
Derfor vigtigt at undgå 2. årsgræssere sammen med 1. årsgræssere

Men hvad med 1. årsgræssere som en lille flok i 2. årsgræsser?

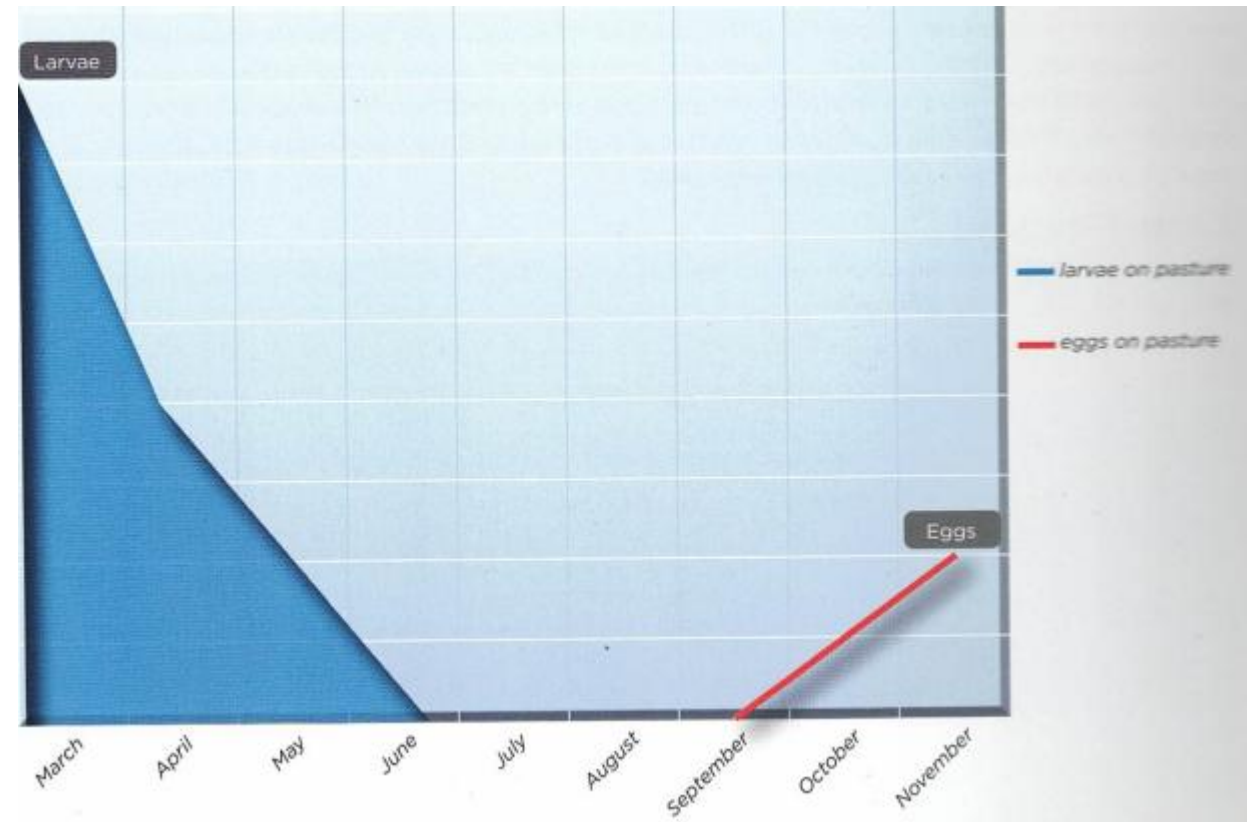
Behandling på stald – det anbefaler vore nye Parasit Professor Heidi Enemark

Når vi behandler for lungeorm med ”det til at hælde henad ryggen”

Fordeling af æg og larver fra løbetarmorm

Fordeling ved behandlinger for lungeorm

Udviklingen på en lidt anden måde

Ved højt smittetryk kan der skelnes mellem 4 stadier:

- 1: Lungeorme larver trænger fra tarmen gennem væggen over i lungerne dag 1-7
 - 2: Larverne udvikler sig til voksne lungeorm (dag 7-25)
 - 3: Ormene er voksne og lægger æg der hostes op og sluges(dag 26-60)
 - 4: Genopretnings fase efter at de voksne orm er udskilt (61-90) – immunisering og afheling
-
- Udviklingen fra L1 til L3 i gødningsklatten tager normalt 26 dage, men under gunstige vilkår blot 7 dage
 - ***Hvor hurtigt dør L3, så kalvene kan komme tilbage på samme mark?***

Obs malkekvægskalve

Sikrer vi stærke kalve fra start af græsningssæson?

- Løbetarmorm og *tilvækst* kan sikres ved vejning og tælling af æg i gødning efter 6-8 uger. Når de har over 200 epɡ, kan behandles og sikre deres tilvækst. Har vi tjek på den del?
- Behandling afhænger af tilvækst og ægtal senere
- Flyt kalve til efterslæt i løbet af juli
- Altid tjek efter behandling afhængig af middel på 7-14 dagen

Behandling med midler henad ryggen

- Virker i ca. 6 uger 😊
- Dyrene må ikke gå langs vandløb i 3 uger efter behandling 😐
- Insekter, gødningsbiller, orm mm. dør også i op til 2 mdr. efter 😞
- Ormemiddelresistens opstår hurtigt, når hele flokke behandles 😞

- og så lige min kæphest

Normalt omsættes en gødningsklat fra kreatur på 80 dage, men ved brug af ”det til at hælde henad ryggen” tager det 340 dage

Hvordan gik det i år?

Hos Mads Volmar:

- 15/4 Behandling før udbinding – efter fund på prøver – dog ikke gruppen, der afgræsser hos Daniel
- 11/8 Anden års græssere, dyr tages hjem for behandling pga af fund af mange lungeormelarver med pour-on
- 24/10 Alle kalve indsat forår og efterår 2025 behandles med Pour-on
- Flokken af slagtestude er ikke behandlet trods lavt fund af lungeorm (5/8)
- ***Mads konkluderer at rotation på græs skal overholdes i hele sæsonen***

- **Asbjørn Egelind**
- Negativ på prøver 2 gange i sommer, men behandling den 22/9 med Pour-on pga hoste og feber store førsteårsgræssere (35 ud af 150kalve)
- De yngste kalve får nyt græs de fleste dage

Asbjørn konkluderer at græs nok og systematisk rotation gennem hele sæsonen kan nedsætte behandlingsbehov

Ole Andresen

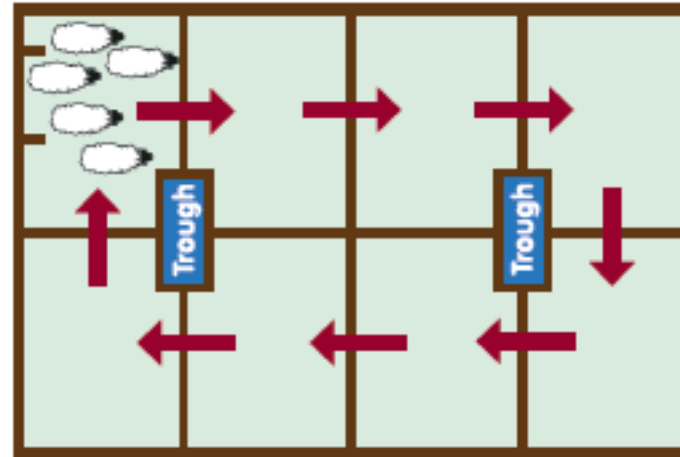
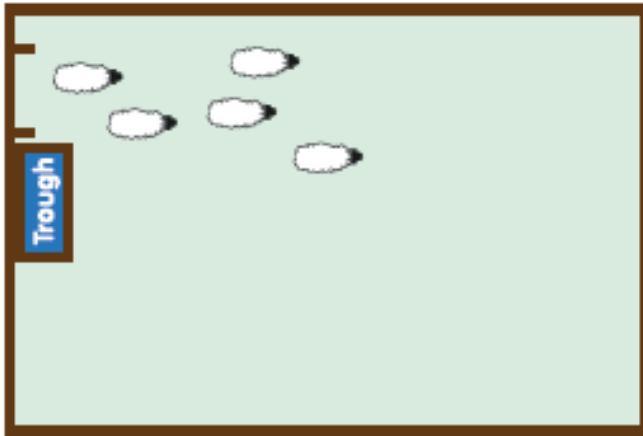
- 25/7: Behandlet små førsteårs græssere – antagelig lungeorm med fra leverandør, hvor nogle havde været ude hos inden levering – pour-on
- 12/9: Ældste første års græssere behandlet – er ikke roteret på græs- pour-on
- ***Ole konkluderer, at rotation er løsningen på lungeorm. De trives også bedre i det hele taget***

Jeres forslag til forebyggelse:

- Masser af græs og minimum 7 cm, hvor de græsser mest
- Græsplanlægning og hvileperioder
- Flyt, flyt, flyt.....
- Udvælge dyr, der har brug for behandling.
- Se på dyrene om der er flere udfordringer samtidig

Opdeling af afgræsningsområde – det tjener et godt formål

- Bedre græsvækst
- Parasitforbyggelse

Holistisk management

Helhedsafgræsning efter metoder, der bruges i naturen.

- Mange dyr i kort tid
- Lille parasitbelastning
- Ingen brug af antiparasitære midler
- Gødning omsat inden næste afgræsning
- God genvækst
- Konkurrence til de siv og engbrandbæger

Vil du vide mere, så læs
Forskningsbiolog
Allan Savory's bøger om emnet

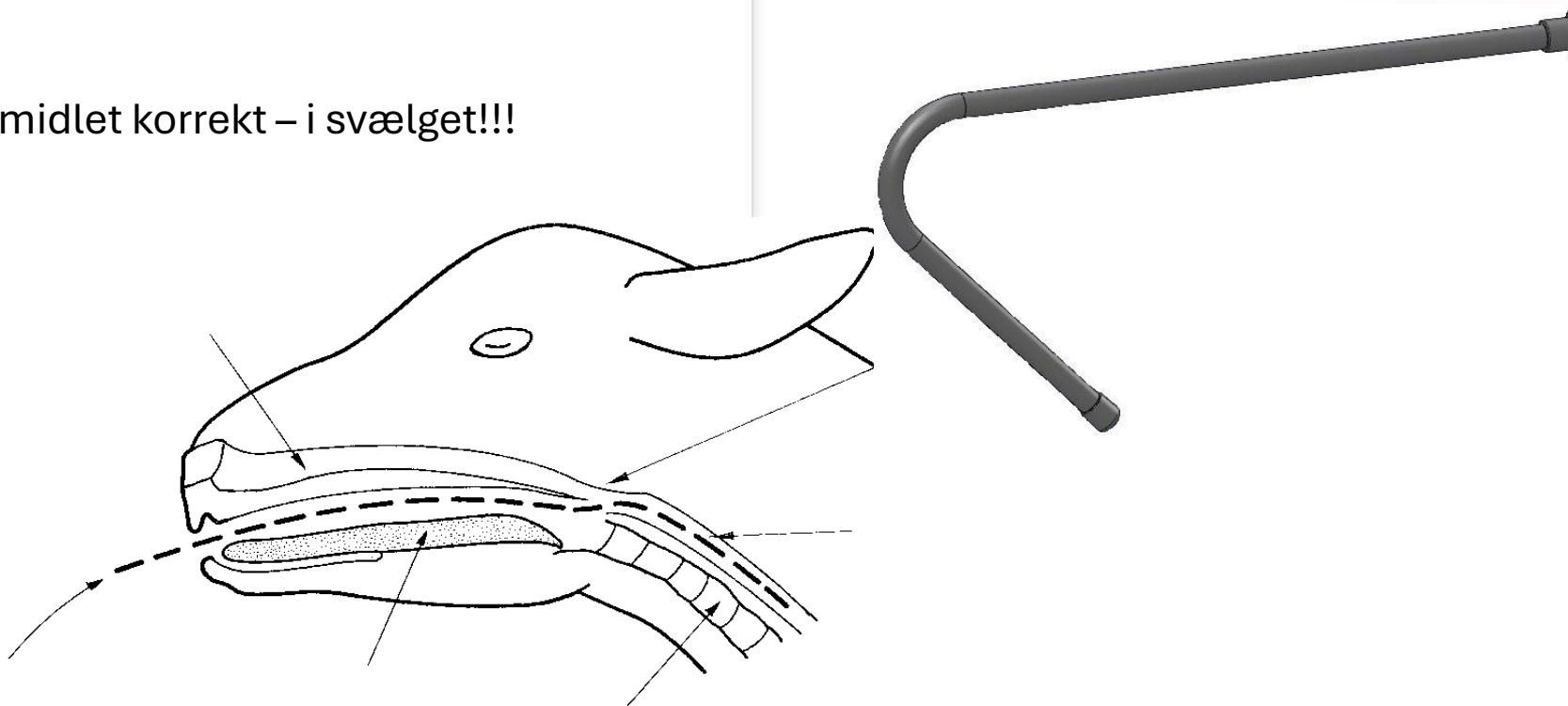
Principper

Lang hvileperiode

- Imellem 25 – 60 dage afhængig af nedbør og græsvækst
- Dyrene kommer på højt græs
 - Æder 50 %
 - Nedtramber 40%
 - Står tilbage 10 %
- Der bides ikke i bund

Dyrlægens bekymringer og input

- Valg af ormemiddel
- Vælg smalspektret i græsningssæsonen
- Brug de rigtige hjælpemidler
- Giv ormemidlet korrekt – i svælget!!!

Vej om muligt

- Tilvæksten stopper eller falder ved problemer
- Tilvæksten falder længe før, du kan se det med øjnene
- Ormemiddelresistens kommer hurtigere ved underdosering

Der findes vægte, der klemmer og er lette at håndtere i til både ormemidler og klovproblemer

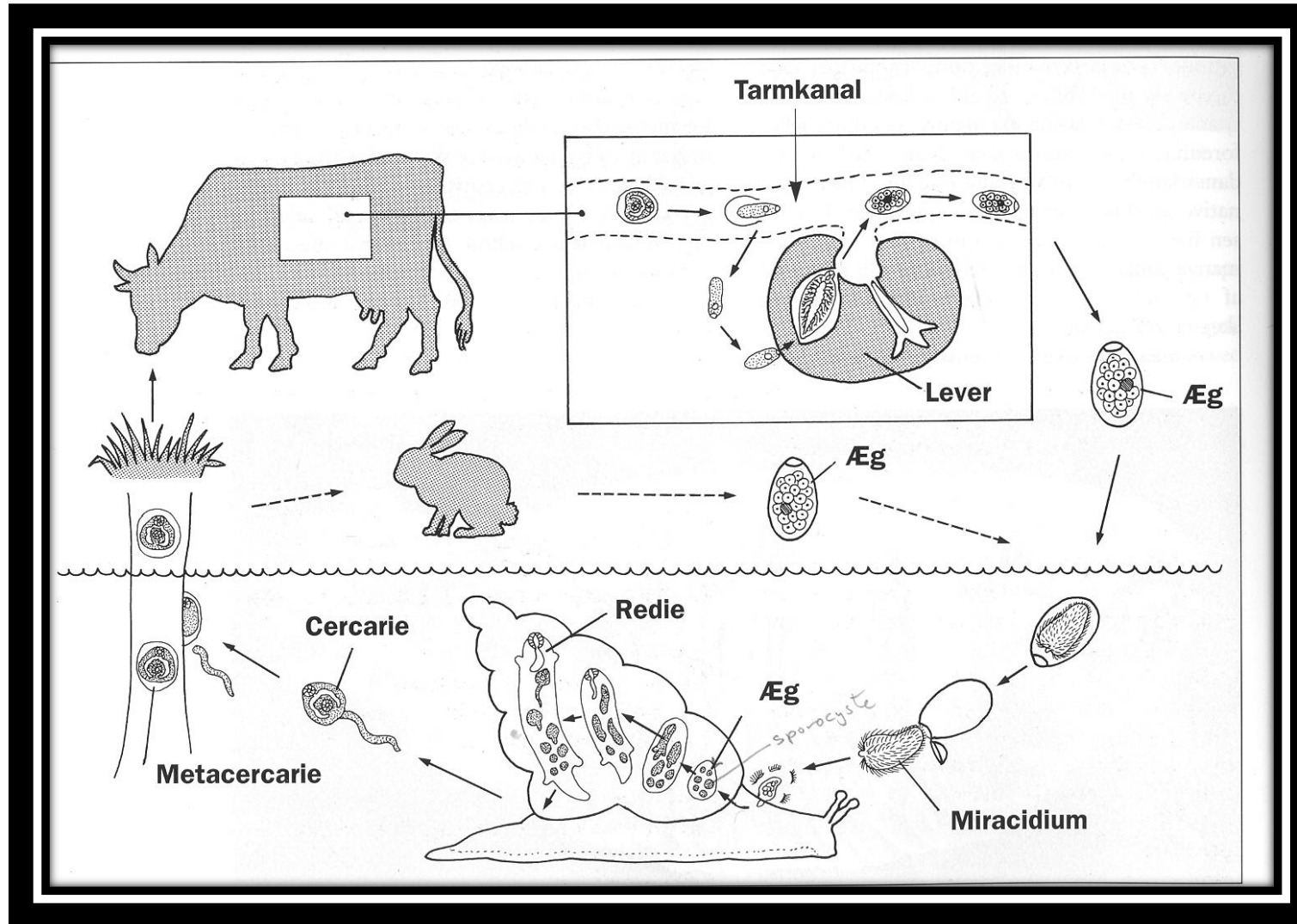
Lungeorm

Leverikter

Livscyklus

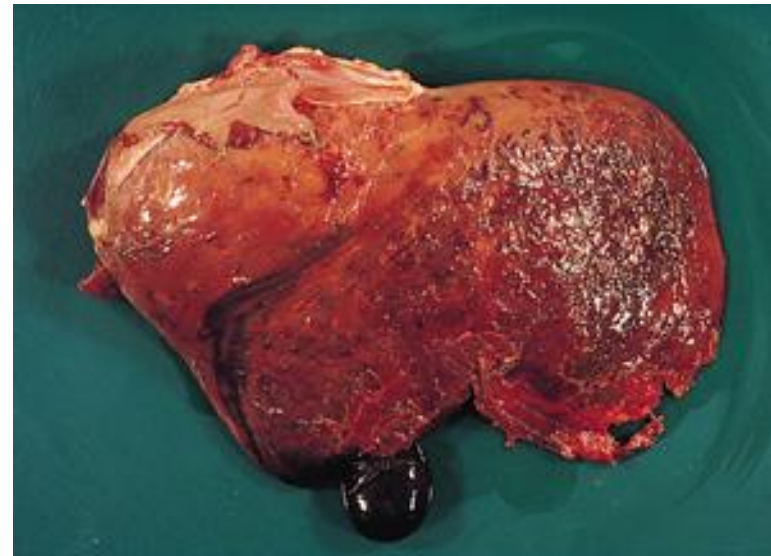

Leverikten

Ca. 2 cm lang

- Optages som larve og æder sig vej fra tarmen til leveren
- Er voksen efter 10-12 uger
- Lever som voksen i galdegange
- Lægger 40.000 æg pr dag via gødning

Pytsneglen

- Venstredrejet
- Uden låg
- 2-6 mm store

- Lever i vand/fugtig jord
- Fodspor fra kreatur med vand i kan være tilstrækkeligt

Hvornår er sneglen ikke tilstede og hvor?

Iktelarven

- Kravler op og sætter sig i bladskeden
- Flytter kun 40 cm fra sneglens levested
- Kan overleve ca 1 år
- Tåler ikke længere tids barfrost

Diagnosen

- Slagtefund - spørg hver gang du slagter
- Gødningprøver
- Blodprøver af 5 dyr pr flok

Udtagning af gødningprøver:

- En tsk 3 steder i nyafsat kokasse
- 5-10 prøver i hver sin pose uden luft
- Laboratoriet pooler selv

Behandling for leverikter

		Age of fluke in weeks													
	Drug	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Distocur	Oxyclozanide										50-70%		80-99%		
Valbazen	Albendazole														
Bimectin plus	Clorsulon (Inj)														
	Nitroxynil							50-90%		91-99%					
Closamectin	Closantel														
Endofluke	Triclabendazole		90-99%		99-100%										

Kontrol for leverikter

- Gødningsprøver, men tidligst efter 4-6 mdr
- Blodprøver – antistoffer. Det tager tid inden niveauet falder efter infektion

Konklusioner

- Bind altid ud uden smitte
 - Brug perioder væk fra leverikteområde til behandling
 - Brug altid det rigtige middel, så der ryddes op
-
- Hegn fra, hvor risikoen er størst
 - Vand fra kar
 - Snak med naboerne - opstrøms

A photograph of a herd of black and white cows grazing in a field of tall grass. In the background, there is a dense forest of green trees under a cloudy sky. The cows are scattered across the field, with one prominently in the center foreground.

Tak for I dag

Jeg kan kontaktes på:
randi@kvaegdyrlaegerne.dk